

Pseudo-Demosthenes' tale mod Formion om lånet

Taler

Pseudo-Demosthenes
Statsmand

Sted

Ukendt

Omstændigheder

En mistanke om finansiel kriminalitet skal afgøres af den athenske domstol.

År 327/6 f.v.t.

(1)Nu, da det er vores tur til at tale, ærede dommere, vil vi i retfærdighedens navn bede jer om at høre velvilligt på os og forstå, at vi er ganske uden erfaring og endnu aldrig nogen sinde har stået for jeres domstol, hverken som sagsøgere eller sagsøgte, skønt vi gennem længere tid er kommet til jeres havn og har indgået kontrakter med mange mennesker. (2)Og hvis vi troede, at den kapital, vi havde lånt Formion, var gået tabt ved skibets forlis, ville vi heller ikke nu have anlagt proces mod ham. Det kan I være overbevist om, athenere! Så frække er vi ikke og heller ikke så uvante med at lide tab. Men da vi ofte blev skældt ud, og mest af Formions rejsefæller fra Bosporos, som vidste, at han ikke havde mistet kapitalen ved skibbruddet, fandt vi det urimeligt ikke at varetage vore egne interesser, når vi var blevet forurettet af ham.

(3)Om min modpars paragrafe kan jeg fatte mig i korthed; for de benægter ikke *det faktum*, at der blev indgået en aftale i jeres havn, men de påstår, at de *ikke længere* er forpligtiget af nogen aftale, fordi de ikke har overtrådt nogen af de bestemmelser, der stod i kontrakten. (4)Men sådan står der I de love, I skal domme efter. De tillader kun paragrafe, hvis der overhovedet ikke er indgået nogen aftale i Athen eller lydende på Athens havn. Hvis derimod sagsøgte indrømmer eksistensen af aftalen, men hævder at have opfyldt alle sine forpligtelser, bestemmer loven, at han skal føre sit forsvar ved hovedprocessen og ikke anklage sagsøgeren.

(5)Jeg håber imidlertid også ud fra selve sagforholdet at kunne bevise, at processen kan indbringes for retten. Læg mærke til, athenere, hvad modparten selv indrømmer, og hvad de benægter. For således vil I bedst kunne anstille jeres undersøgelse. Sagen er jo, at de indrømmer at have lånt pengene og at have sluttet kontrakt om lånet, men påstår at have betalt guld i Bosphoros til Lampis, Dions slave. Vi vil nu ikke blot bevise, at de ikke har betalt pengene tilbage, men også, at det ikke engang var muligt for dem at gøre det.

(6)Det er nødvendigt at give jer en kort skildring af begivenhederne lige fra begyndelsen: Jeg har, athenere, ydet Formion her et søhandelslån på 20 miner til Pontos og retur mod yderligere at få pant i varer til samme værdi, og jeg deponerede kontrakten hos bankieren Kittos. Men skønt kontrakten foreskrev, at han skulle bringe varer om bord til en værdi af 4.000 dr., gjorde han det mest forargelige af alt: Bag vor ryg optog han et nyt lån i Pireus hos fönikieren Theodoros på 4.500 dr. og endnu et hos skipperen Lampis på 1.000 dr. (7)Hvis han skulle overholde alle sine kontraktmæssige forpligtelser over for alle långiverne, burde han have købt varer i Athen for i alt 150 miner; men han købte kun for 5.500 dr. inkluderet proviant, skønt lånesummen androg 75 miner. Det var hans første forbrydelse, athenere: Han stillede ikke pantet og bragte ikke varerne om bord på skibet, skønt kontrakten forpligtede ham til at gøre det. Vær venlig at tage kontrakten.

Kontrakt

Tag også toldforpagternes fortegnelse og vidneudsagn.

Fortegnelse. Vidneudsagn

(8)Jeg havde givet Formion et brev med, som han skulle aflevere til en af mine kompagnoner og til min slave, der tilbringer vinteren deroppe i Bosphoros. I brevet havde jeg både anført lånesummen og pantet og givet besked om, at de skulle inspicere varerne, så snart de var udskibet, og holde dem under opsyn. Da Formion var kommet til Bosphoros, afleverede han ikke det brev, som han havde fået af mig, for at de ikke skulle have nogen anelse om, hvad han foretog sig. Han kom imidlertid i de største vanskeligheder, da han fandt, at forholdene i

Bosporos var ugunstige på grund af Pairisades' krig mod skytherne, og at de varer, han førte med sig, var aldeles usælgelige. De kreditorer, der havde ydet lån til udturen, lod ham like slippe. **(9)**Så da skipperen opfordrede ham til at bringe returvarer om bord for mine penge, således som kontrakten foreskrev, svarede dette menneske, der nu påstår at have betalt gullet tilbage, at han ikke var i stand til at bringe kapitalen om bord på skibet, for hans kram kunne ikke sælges; han opfordrede ham til at lette anker og sagde, at han selv ville forlade havnen på et andet skib, når han havde fået varerne afsat. Vær venlig at læse dette vidneudsagn op.

Vidneudsagn

(10) Min modpart blev nu ladet tilbage i Bosporos, og Lampis lettede anker, men led skibbrud ikke langt fra havnen. For skønt skibet, efter hvad vi erfarer, allerede var lastet til bristepunktet, tog han alligevel endnu tusind skind om bord på dækket, og det var årsagen til forliset. Selv reddede han sig i båden sammen med Dions andre slaver, men han var skyld i, at mere end 30 fribårne omkom foruden at ladningen gik tabt. I Bosporos sørgede man dybt, da man fik meddelelse om forliset, og alle lykønskede Formion, fordi han ikke var sejlet med eller havde bragt nogen varer om bord. - Formions fremstilling af disse begivenheder stemmer overens med de andres. Vær venlig at læse disse vidneudsagn op.

Vidneudsagn

(11)Så snart Lampis selv var kommet til Athen efter skibbruddet, henvendte jeg mig til ham og spurgte ham ud om sagen. - Det er Lampis, som Formion påstår at have betalt gullet til – mærk jer det. - Han svarede, at min modpart ikke havde bragt varerne om bord på skibet i overensstemmelse med kontrakten, og gullet havde han heller ikke fået af ham i Bosporos. Vær venlig at læse de tilstedeværendes vidneudsagn op.

Vidneudsagn

(12) Da nu Formion, athenere, var kommet til landet i god behold på et andet

skib, gik jeg hen til ham og krævede lånet tilbage. Til at begynde med, athenere, fremstillede han aldrig sagen, således som han gør nu, men indvilligede hele tiden i at betale. Men han skiftede straks sind, da han havde rådført sig med dem, der nu støtter ham og fører proces sammen med ham. **(13)**Da jeg mærkede, at han ville føre mig bag lyset, henvendte jeg mig til Lampis og sagde, at Formion ikke opfyldte sine forpligtelser og betalte lånet tilbage, og jeg spurgte ham samtidig, om han vidste, hvor han var, for at jeg kunne stævne ham. Han bad mig følge med, og vi traf min modpart i parfumehandlernes kvarter. Jeg havde stævningsvidner med og stævnede ham for retten. **(14)**Skønt Lampis, athenere, overværede min stævning, vovede han ikke et øjeblik at påstå, at han havde modtaget guldets af min modpart, og han sagde heller ikke, hvad man kunne have ventet: »Er du gal, Chrysippos? Hvorfor stævner du dette menneske? Han har jo givet mig guldets!« Nej, Lampis sagde ikke et ord, og heller ikke min modpart selv fandt lejligheden inde til at sige noget, skønt han stod lige ved siden af Lampis, som han nu påstår at have afleveret guldets til. **(15)**Det havde ellers været rimeligt, athenere, om han havde svaret: »Sig mig, min gode mand, hvorfor stævner du mig? Jeg har jo afleveret guldets til ham, der står dér!« og samtidig burde han have fået Lampis til at bekræfte det. Men der var ingen af dem, der benyttede lejligheden til at sige noget som helst. Vær venlig at tage stævningsvidnernes udsagn som bevis på, at jeg taler sandt.

Vidneudsagn

Tag også det anklageskrift, som jeg indgav mod ham i fjor. For det er ikke noget ringe bevis på, at Formion på dette tidspunkt endnu ikke påstod at have afleveret guldets til Lampis.

Anklageskrift

Dette anklageskrift skrev jeg udelukkende på grundlag af Lampis' udsagn, athenere. Han benægtede jo, at min modpart havde bragt varerne om bord, og at han selv havde modtaget guldets. Tro ikke, at jeg er komplet vanvittig og afsindig nok til at skrive et sådant anklageskrift, hvis Lampis, som kunne modbevise mig, indrømmede at have modtaget guldets.

(17) Endvidere bør I lægge mærke til, athenere, at de ved indleveringen af deres paragrafe i fjor ikke selv vovede at skrive, at de havde afleveret guldets til Lampis.

Vær venlig at tage selve anklageskriftet i paragrafeprocessen.

Anklageskrift i paragrafeprocessen

I hører, athenere, at der intet sted i deres anklageskrift står, at Formion har afleveret guld til Lampis, og det skønt jeg udtrykkeligt anførte i mit anklageskrift, som I hørte lige før, at han hverken havde bragt varerne om bord på skibet eller afleveret guld. Behøver I andre vidner, når I har et sådant vidneudsagn fra modparten selv?

(18) Da sagen skulle for domstolen, bad de os om at overdrage den til en voldgiftsmand; og vi afsluttede en overenskomst og udpegede som voldgiftsmand Theodotos, en metøk, der har fået isoteli. Herefter mente Lampis, at han uden risiko kunne vidne, som han fandt for godt. Han delte derfor mit guld med Formion her og aflagde vidneudsagn om det modsatte af, hvad han tidligere havde sagt. **(19)**- Der er jo forskel på at vidne falsk op i jeres åbne ansigt, athenere, og gøre det over for en voldgiftsmand. Menederne trues af jeres voldsomme vrede og straf, men for voldgiftsdommeren vidner folk, som de finder for godt, uden at risikere noget og uden at skamme sig. - Jeg var rasende, athenere, og forbitret over Lampis' frækhed, **(20)**og jeg forelagde voldgiftsdommeren det samme vidneudsagn, som jeg nu forelægger jer, fra dem, der i første omgang var gået med mig hen til Lampis, dengang han både benægtede at have modtaget guld af min modpart, og at denne havde bragt varer om bord på skibet. Stillet over for så vægtige beviser på, at han var en skurk og meneder, indrømmede Lampis, at han nok havde sagt dette til min broder her, men uden at være ved sin fornufts fulde brug. Vær venlig at læse dette vidneudsagn op for mig.

Vidneudsagn

(21) Theodotos hørte gentagne gange på os, athenere, og da han mente, at Lampis aflagde falsk vidnesbyrd, frifandt han ikke Formion, men overdrog vor sag til domstolen. Han ville ikke dømme Formion, fordi han var hans ven, som vi senere erfarede, og han veg på den anden side tilbage for at frifinde ham for ikke selv at begå mened. Tænk selv sagen igennem, ærede dommere.

(22) Hvilken mulighed havde min modpart for at betale guld? Han sejlede her

fra byen uden at have bragt alle varerne om bord som pant. Tværtimod havde han optaget nye lån med pant i de varer, der var vor ejendom. Det viste sig, at varerne var usælgelige i Bosporos, og de kreditorer, der havde ydet lån til udturen, fik han kun med nød og næppe betalt ud. **(23)**Min broder havde ydet ham et lån på 2.000 dr. mod at få 2.600 dr. udbetalt i Athen. Formion påstår imidlertid, at han i Bosporos gav Lampis 120 kyzikenske staterer (mærk jer det), som han havde lånt til landrente. Landrenten var $1/6$ og kyzikenerens kurs var der på stedet 28 attiske drachmer. **(24)**Prøv at forstå, hvor mange penge han påstår at have afleveret. De 120 staterer svarer til 3.360 dr., og landrenten på $1/6$ andrager 560 dr. Den samlede udgift er lig med summen af de to beløb. **(25)**Findes der noget menneske, ærede dommere, eller vil der nogen sinde blive født noget menneske, der i stedet for 2.600 dr. ville foretrække at betale 3.360 dr. og en rente på 560 dr., i alt 3.920 dr., det beløb, som Formion påstår at have lånt og afleveret til Lampis? Betalte han virkelig i Bosporos – og det 13 miner for meget - når han havde mulighed for at betale beløbet tilbage i Athen som et returlån? **(26)**Når du kun med nød og næppe betalte hovedstolen tilbage til de kreditorer, der havde ydet lån til udturen, skønt de var om bord på samme skib og holdt øje med dig, betalte du så virkelig uden at være tvunget til det ikke blot lånet med renter tilbage til min broder, skønt han ikke var til stede, men også den konventionalbod, der var berammet i kontrakten? **(27)**Og når du ikke frygtede dem, som ifølge deres kontrakt kunne opkræve pengene i Bosporos, vil du så påstå, at du tog hensyn til den, som du lige fra begyndelsen gjorde uret imod ved ikke at bringe varerne om bord på skibet i Athen, som kontrakten foreskrev? Og nu, da du er ankommet til den havn, hvor aftalen blev indgået, viger du ikke tilbage for at snyde din kreditor, men i Bosporos, hvor du ikke ville blive stillet for retten, påstår du at have opfyldt dine forpligtelser og mere til? **(28)**Alle andre, der optager returlån, plejer ved afrejsen at hidkalde et stort antal mennesker som vidner på, at varerne nu fragtes på kreditors risiko; men du påberåber dig netop din medskyldige som dit eneste vidne, og du hidkaldte hverken vor slave, skønt han opholdt sig i Bosporos, eller vor kompagnon, og du gav dem heller ikke det brev, vi betroede dig, hvori der stod, at de skulle holde øje med, hvad du foretog dig. **(29)**Hvad kan et sådant menneske ikke finde på, når han ikke ærligt har afleveret et brev, han modtog? Afslører selve hans handlinger ikke hans forbrydelser for jer? Når han betalte så stor en sum guld, der oversteg lånesummen, burde han dog i himlens navn bekendtgøre det i havnen og kalde alverden til vidne, først og fremmest min broders slave og hans kompagnon. **(30)**I ved jo alle, at man plejer at optage lån i få vidners nærværelse, men skaffe sig talrige vidner, når man betaler det tilbage, for at give indtryk af, at

man overholder sine aftaler. Det er da helt klart, at du burde have tilkaldt et stort antal vidner, når du tilbagebetalte returlånet med alle renter efter kun at have brugt pengene på udfarten, og når du lagde andre 13 miner til. Hvis du havde gjort det, ville ingen af de søfarende være blevet mere beundret end du. **(31)**Men i stedet for at kalde mange til vidne på dine handlinger, søgte du at undgå alle mennesker, som om du begik en forbrydelse. Hvis du havde betalt til mig, din kreditor, havde der ikke været brug for vidner. Så var du løst fra alle forpligtelser, når du havde revet kontrakten i stykker. Men du tog hverken nogen slave eller fribåren til vidne, skønt du rent faktisk ikke betalte til mig, men til en anden på mine vegne, og ikke i Athen, men i Bosporos, skønt kontrakten lå i Athen og lød på mit navn, og skønt den, du betalte til, kunne dø og netop stod over for så lang en sejlads. **(32)**Kontrakten foreskriver - siger han - at han skulle betale guld til skipperen. Ja, men den forbød dig i hvert fald ikke at hente vidner og aflevere brevet. Din modpart udfærdigede kontrakten med dig i to eksemplarer, som om de havde mistanke. Men du påstår at have betalt guld til skipperen under fire øjne, skønt du vidste, at der i Athen lå en kontrakt, som kunne bruges mod dig, lydende på min broders navn.

(33) Han påstår, at kontrakten kun pålægger ham at betale pengene tilbage, hvis skibet når frelst i havn. Ja, men den pålægger dig også at bringe varerne om bord på skibet eller betale 5.000 dr. i bod. Men den bestemmelse i kontrakten regner du ikke med. Skønt du lige fra begyndelsen har misligholdt aftalen og ikke bragt varerne om bord, hænger du dig i en enkelt passage, som du oven i købet selv har sat ud af kraft. For når du påstår, at du ikke har bragt varerne om bord i Bosporos, men betalt skipperen guld, hvorfor bliver du så ved med at tale om skibet? Du har jo ikke haft andel i risikoen, siden du intet bragte om bord!

(34)Ærede dommere! Han forsøgte ganske vist at forsvare sig med denne påstand og foregav at have bragt varerne om bord på skibet, men denne løgn kunne afsløres på flere måder: Dels ved hjælp af havnetoldernes fortegnelse i Bosporos, dels af de personer, der dengang opholdt sig i havnen. Derfor har han siden hen skiftet taktik og gjort fælles sag med Lampis. **(35)**Han påstår, at han har afleveret guld til Lampis, og påberåber sig kontraktens bestemmelse herom, fordi han regner med, at vi ikke vil få let ved at afsløre, hvad de har foretaget sig indbyrdes uden andres vidende. Hvad Lampis fortalte mig, før han blev bestukket af min modpart, erklærer han nu at have sagt uden at være ved sin fornufts fulde brug, hvorimod han nu, da han har fået del i mit guld, erklærer at være fuldt ud tilregnelig og huske alt nøjagtigt.

(36) Hvis jeg havde været det eneste offer for Lampis' hensynsløshed, ville der ikke have været noget at undre sig over. Sagen er imidlertid, at han har begået langt værre forbrydelser mod jer athenere: Lampis befandt sig i Bosporos, da Pairisades bekendtgjorde, at man kunne eksportere korn toldfrit, hvis man ville fragte det til Piræus' havn. Og dette menneske, der har benyttet vor kapital til at gøre fælles sag med min modpart, fik den toldfri korneksport i byens navn. Men da han havde lastet et stort skib med korn, fragtede han det til Akanthos og solgte det på markedet der; **(37)**og det gjorde han, ærede dommere, skønt han bor i Athen, skønt han har kone og børn her, og skønt loven fastsætter den strengeste straf for at transportere korn andre steder hen end til Piræus, når man er bosiddende i Athen. Og han gjorde det oven i købet på et tidspunkt, hvor Athens indbyggere fik udmålt bygrationer i Odeon, og Piræus' indbyggere i skibsværftet gav en obol for hvedebrødet og ved den lange stoa var ved at trampe hinanden ned for at få tilmålt en halv hekteus bygmel! Vær venlig at tage vidneudsagnet og loven som bevis på, at jeg taler sandt.

Vidneudsagn. Lov

(38) Med dette menneske som sin ven og sit vidne tror Formion sig berettiget til at snyde os for vore penge, vi der uophørligt har bragt korn til jeres havn. Byen har tidligere været ramt af tre kriser, hvor I fik bevis for, hvem der var folkets sande venner. Vi har ikke svigtet ved nogen af disse lejligheder. Nej, dengang Alexander gik mod Theben skænkede vi jer en talent sølv; **(39)**og da kornet første gang steg i pris og kostede 16 dr., importerede vi mere end 10.000 medimner hvede og lod det udmåle til jer, ikke til markedsprisen, men til 5 dr. medimnen; og det ved I godt, for I fik alle jeres andel tilmålt i Pompeion; og i fjor skænkede jeg og min broder jer en talent til folkets kornindkøb. Vær venlig at oplæse vidneudsagnene herom.

Vidneudsagn

(40) Man kunne også som bevis anføre, hvor usandsynligt det ville være, at vi skulle sætte vort gode navn og rygte over styr ved at optræde som sykofanter over for Formion, når vi netop skænker jer så mange penge for at vinde jeres

anerkendelse. Derfor kan I med god samvittighed komme os til hjælp, ærede dommere. Jeg har jo bevist for jer, at min modpart fra begyndelsen undlod at bringe varer om bord på skibet for alle de penge, han lånte i Athen; at han ved salget af varerne i Bosporos kun med nød og næppe klarede sine forpligtelser over for dem, der havde ydet lån til udturen; **(41)** at han endvidere hverken havde råd til eller var dum nok til at betale 39 miner i stedet for 2.600 dr.; og desuden, at han hverken tilkaldte min kompagnon, der opholdt sig i Bosporos, eller min slave ved den lejlighed, hvor han påstår at have betalt Lampis pengene. Og førend Lampis blev bestukket af min modpart, har han tydeligt bevidnet over for mig, at han ikke har modtaget guld. **(42)** Hvis Formion således punkt for punkt havde ført sit bevis, kunne han efter min mening umuligt have forsvaret sig bedre. At sagen kan bringes for retten, bevidnes jo af loven selv, når den foreskriver, at der kan føres søhandelsproces om de aftaler, der er indgået i Athen eller lyder på sejlads til Athens handelshavn. - Altså ikke blot aftaler i Athen, men også alle, der indgås om sejlads til Athen! Vær venlig at tage lovene.

Love

(43) De nægter ikke engang selv, at min aftale med Formion er indgået i Athen, men indgiver paragrafe om, at sagen ikke kan bringes for retten. Hvilke dommere skal vi så henvende os til, hvis ikke til jer, her hvor vi indgik af talen? Når jeg havde kunnet få Formion dømt for jeres domstol, hvis jeg var blevet forurettet i forbindelse med sejladsen til Athen, er det så ikke oprørende, at disse mennesker nægter at underkaste sig jeres dom, nu da aftalen er indgået i jeres havn? **(44)** Dengang vi overdrog voldgiftskendelsen til Theodotos, indrømmede de, at jeg kunne bringe sagen imod dem for retten; men nu siger de det stik modsatte af, hvad de tidligere indrømmede; som om deres sag burde have været pådømt uden paragrafe af Theodotos, en metøk, der har fået isoteli, men nu ikke længere kan bringes for retten, når vi træder frem for athenernes domstol! **(45)** Jeg kunne godt lide at vide, hvad han havde skrevet i sin paragrafe, hvis Theodotos havde frifundet ham, når han nu efter Theodotos' kendelse om at henvise os til domstolen nægter, at sagen kan bringes for jeres domstol, som voldgiftsdommeren netop besluttede at henvise til. Når loven bestemmer, at der kan føres proces for thesmotheterne om de aftaler, der er indgået i Athen, ville jeg sandelig blive uretfærdigt behandlet, hvis I af viser processen, når I har svoret på at ville dømme efter loven.

(46) At vi udlånte pengene, bevises af kontrakten og af min modpart selv; men at vi fik dem tilbage, bevidnes ikke af andre end af Lampis, der selv er medskyldig i forbrydelsen. Min modpart støtter sig kun på Lampis' udsagn som bevis for betalingen, hvorimod jeg både henviser til Lampis selv og til dem, der hørte på ham, dengang han nægtede at have modtaget guld. Min modpart har mulighed for at føre proces mod mine vidner, hvis han påstår, at de vidner falsk. Men jeg ved ikke, hvad jeg skal stille op med min modparts vidner, der påstår at have kendskab til Lampis' vidneudsagn om, at han modtog guld. For hvis Lampis' vidneudsagn blev forelagt denne domstol, ville min modpart måske med rette kunne hævde, at jeg burde rejse indsigelse imod ham. Men i den foreliggende situation har jeg ikke dette vidneudsagn, og min modpart tror, at han kan gå fri uden at stille nogen sikker garanti for det, han prøver at få jer til at stemme på. (47) Når Formion selv indrømmer at have lånt, men påstår at have betalt, ville det sandelig være besynderligt, hvis I omstødte hans egen indrømmelse, men sanktionerede hans opfattelse af stridsspørgsmålet. Og når Lampis, min modparts hovedvidne, fremsætter sit udsagn på trods af, at han i begyndelsen nægtede at have modtaget guld, ville det sandelig være besynderligt, hvis I anerkendte modtagelsen, når Lampis ikke kan stille vidner på den. (48) Og hvis I ikke anerkender hans sandfærdige udsagn som bevis, ville det sandelig være besynderligt, hvis I fæstede mere lid til hans løgne siden hen, da han var blevet bestukket. Nej, athenere, det er langt retfærdigere at drage sine slutninger ud fra hans oprindelige udsagn end ud fra hans senere opspind. For først sagde han sandheden uden svig, siden løj han til egen fordel. (49) Husk på, athenere, at Lampis heller ikke selv benægtede sit udsagn om, at han ikke havde modtaget guld. Han vedkendte sig tværtimod udsagnet, men hævdede at have talt uden at være ved sin fornufts fulde brug. Vil det ikke være mærkeligt, hvis I tillidsfuldt lytter til

hans vidneudsagn, når det støtter bedrageren, men ikke skænker det tiltro, når det støtter de bedragne? (50) Det må ikke ske, ærede dommere! I har jo selv fældet dødsdom over den mand, der var blevet anmeldt til rådet og folket, fordi han i havnen havde optaget store ekstralån uden at yde långiverne det aftalte pant; og denne mand var oven i købet athensk borger og søn af en strateg. (51) I har jo den opfattelse, at sådanne mennesker ikke blot begår uret mod deres ofre, men også politisk er til skade for jeres havn. Og det har I ret i! For de erhvervsdrivendes velstand skyldes ikke låntagerne, men långiverne, og intet skib, ingen skipper, ingen købmand kan stikke til søs, hvis långiverne udryddes

totalt. (52) Lovene giver dem megen god støtte, men I bør utvetydigt hjælpe med til at skaffe dem deres ret og ikke gøre fælles sag med forbryderne, for at I kan have størst mulig nytte af jeres havn. Og det vil ske, hvis I beskytter dem, der sætter deres kapital på spil, og hvis I ikke tillader, at de forurettes af sådanne uhyrer.

Da jeg nu har sagt alt, hvad der lå mig på sinde, vil jeg med jeres tilladelse også kalde en anden af mine venner frem.

Kilde

Hansen, M. H. & Isager, S. (1972). Attiske retstaler fra Demosthenes' tid. Munksgaard.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anklagetale, Taler fra Antikken (7. årh. fvt. til 6. årh. evt.)

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/pseudo-demosthenes-tale-mod-formion-om-laanet-aar-327-6-f-v-t>